משרד החוץ

ירושלים, יז' בסיון תשכ"ג
9 ביוני 1963

<u>סודר</u>

אל :

מאת: מנהל מז"ת בפועל

הנדון - <u>המהומות בפרס</u>

1. התהלוכות הדתיות המסורתיות של האבל על מות חוסיין נכד הנביא מוחמד ביום ה-10 לחודש מוחרם, הביאו להפגנות מדיניות נגד השאה והרפורמות שנוקטת בהן ממשלת איראן, בראש ובראשונה הרפורמה האגרארית, אך גם מתן זכות בחירה לנשים ורפורמות אחרות.

2. בין הקריאות והסיסמאות הכתובות שהשמיעו ונשאו המפגינים היו מספר המכוונות נגד ישראל, כגון: "ישראל הטמאה חזרי הביתה", "השאה מוכר איראן לישראל", "ישראל השאירי אותנו לנפשנו", "לא ניכנע לישראל אויב האיסלאם". סיסמאות אלו נעלמו כליל בימים האחרונים, עם התפשט ההפגנות נפגעו גם מספר חנויות יהודיות משום מיקומן באיזור המהומות ולא מטעמים גזעיים או דתיים. לאנשי המושבה הישראלית והקהילה היהודית שלום.

3. האישיות המרכזית בארגון המהומות הוא הקנאי הדתי רוחאללה אלמוסוי אלח'ומייני (Khomeini) שהסתכסך עם המנהיגים הדתיים המתונים יותר ומנהל מזה מספר חדשים תעמולה דמגוגית ויוצא בכרוזים המתקיפים את השאה והממשלה וכורך בהם בין היתר התקפות על קשרי ממשלת פרס עם ישראל ועל היהדות המקומית. ח'ומייני מקבל תמיכה כספית מבחוץ, ממצרים דרך כווית וכן מבעלי אחוזות ומחוגים אנטי-רפורמיים אחרים. הוא גם מקבל תמיכה צבורית מקיפה מיתר החוגים האופוזיציוניים כגון "החזית הלאומית" ושרידי ה"טודה".

4. הממשלה שהשאירה את הרחוב להפגנות בהנחה שלא יצאו מגדר המסורת הדתית, הופתעה ע"י ניצול ההפגנות הדתיות להפגנות מדיניות. המהומות בתפשטו גם למספר ערי שדה. הממשלה נקטה בתקיפות רבה לדיכוי המהומות ובהודעה רשמית מה-6 דנא נמסר כי מספר ההרוגים הגיע ל-86 והפצועים ל-193. הימים האחרונים עברו בשקט. המשטר שולט במצב בטהרן ובערי השדה כאחד.

להלן מספר נקודות שיש להתייחס אליהן בשיחות, כמובן תוך התאמתן לבני שיחתכם ולנסיבות ארץ כהונתכם:

1. יש להציג המהומות כפרי צירופם של בעלי אחוזות גדולות המתנגדים לרפורמה הקרקעות של אלמנטים דתיים קיצוניים המתנגדים להכללת אדמות ההקדשים (ה"וקף") במסגרת הרפורמה ולהענקת זכות בחירה לנשים וכיו"ב, מפני חשש למעמדם הכלכלי, החברתי והמדיני.

2. הסיסמאות האנטי-ישראליות שביטאו ע"י מפגינים היוו חלק קטן מכלל הסיסמאות וביטויים בעלמה כליל הבימה האנטי-יהודית והאנטי-ישראלית. יש לסכל כל נסיון להציג קשרי ישראל-פרס כגורם להתרחשויות.

3. ראויים לציון דברי גנרל פקרואן, ראש שרות הבטחון הפרסי, במסיבת עתונאים ב-4 ביוני בו הצביע על חלקו של נאצר בייזום המהומות. סגנון השידורים והפרשנויות מקאהיר מצביעים על אהדה בולטת למתפרעים. דוגמאות: "ההפגנות הן התחלת הקץ של ממשלת עלאם וגבורי למשטר השאה" (רדיו קאהיר, 5.6). "ההאשמות נגד מצרים אין יסוד. הגורם למהומות משטר השחיתות של השאה. קנה-המידה למנוי שרים בעבר היה נאמנותם ומסירותם לשאה ולאינטרסים הזרים. השאה זייף הבחירות לפני שנתיים ודיכא את העם" (רדיו קאהיר, 6.6). כותרות העתונות הקאהירית מה-7.6: "ההפיכה מתפשטת ברחבי פרס; הסטודנטים ערכו הפגנה גדולה על אף העוצר והשמיעו קריאות נגד הדיקטטור הצמא להם; השאה נטל משפחתו וברח מטהרן".

כן ראויים לציון דברי השאה ב-8 דנא בטקס חלוקת קרקעות בחמדאן, כי ההפגנות לובו ע"י גורמים זרים ששלמו כספים למפגינים. הוא לא השאיר ספק אצל מאזיניו למי כוונתו כשאמר כי למהומות אחראית 'מדינה מוסלמית בלתי-שיעית" בנוסף ל"קנאות השחורה" מזה "והקנאות האדומה" מזה.

בשיחות יש להדגיש הברית הלא קדושה בין נאצר לבין אלמנטים ריאקציוניים קיצוניים נגד ממשל שהוא עקבי בתמיכתו במערב ובשאיפתו לרפורמה. הצטרפות אלמנטים שמאליים קיצוניים מאנשי ה"טודה", המעוניינים לנצל כל אי-יציבות למטרותיהם הם ומתנגדים לרפורמה האגרארית מתוך שיקוליהם מוסיפים לחומרת פעילותה של הברית.

ב ב ר כ ה ,

נתנאל לורך